

Справа «Флюкс та Самсон проти Молдови» (“Flux and Samson v. Moldova”)

У рішенні, ухваленому 23 жовтня 2007 року у справі *«Флюкс та Самсон проти Молдови»*, Суд постановив, що

- було порушено ст. 10 Конвенції стосовно покарання газети за опублікування певної інформації про колишнього міністра.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 112 євро у відшкодування матеріальної шкоди, 3 000 євро як компенсацію моральної шкоди та 1000 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявниками є газета «Флюкс» та п. Аврелія Самсон.

13 грудня 2001 року у газеті було опубліковано статтю, підґрунтям для якої слугувала розповідь матері п. Самсон. Жінка розповідала про проблеми своєї дочки із сусідом Г.С. – колишнім міністром будівництва. У статті стверджувалося, зокрема, що «колишній міністр будує собі палаци» та що «колишній державний службовець вирішив нагромадити свої багатства в умовах знедолення інших». Далі відзначалося, що «один із «привабливих маленьких будиночків» був збудований поруч із помешканням п. Аврелії Самсон» і «для того, щоб розширити свої володіння, Г.С. зруйнував сарай п. Самсон». Також у статті наводилися кілька документів, які вказували на те, що Аврелія Самсон сама порушила певні нормативні вимоги.

Пан Г.С. звернувся до суду з позовом проклеп проти газети «Флюкс». Ще до того, як суд ухвалив своє рішення у цій справі, газета-відповідач опублікувала вибачення перед колишнім міністром. У жовтні 2002 року суд зобов’язав газету опублікувати спростування на тій самій сторінці, на якій було надруковано статтю, що стала предметом спору, а також компенсувати моральну шкоду і сплатити судові витрати.

У своєму рішенні суд відзначив ту обставину, яка, на його думку, підвищила рівень заподіяної позивачу шкоди, а саме: він відзначив часте акцентування журналістом того, що п. Г. С. раніше обіймав посаду міністра будівництва. Більше того, у справі не було жодних доказів, які б вказували на те, що міністр зловживав своїм посадовим становищем.

Рішення було остаточно підтримано у березні 2003 року. Представники газети наполягали на тому, що вжиті висловлювання були оціночними судженнями, які не повинні доводитись. Також вони вказували на те, що суд першої інстанції не надав належного значення тому, що матір п. Аврелії цілком підтвердила свою розповідь у суді. Газета також представила матеріал, який свідчив про те, що п. Г.С. придбав кілька нових будинків (в околиці, де мешкає п. Аврелія Самсон) після того, як з цих будинків було виселено попередніх власників.

Зміст рішення Суду

Спираючись на ст. 10 Конвенції, газета-заявник скаржилась на судові рішення про засудження її заклеп. Пані Аврелія Самсон, зі свого боку, стверджувала про порушення ст. 8 Конвенції, а саме про порушення права на репутацію. Втім зрештою п. Самсон звернулася до Суду з клопотанням не розглядати її скаргу, оскільки на той час вона вже владнала спір із сусідом.

Сторони погодилися стосовно того, що втручання у права заявника було «передбачено законом» та відповідало «законній цілі» захисту репутації п. Г.С.

Суд зауважив, що газету було засуджено за те, що журналісти не змогли довести правдивість викладених у статті міркувань. Суди жодним чином не зреагували на аргументи відповідача про те, що відповідні міркування були оціночними судженнями. Зокрема, не було цього зроблено і під час апеляційного розгляду справи, хоча журналісти особливо акцентували увагу на таких аргументах.

Натомість Суд дійшов висновку, що міркування, викладені у статті, були оціночними судженнями. Адже вони виражали думку газети про будівельну діяльність п. Г.С. та про вплив цієї діяльності на його сусідів. Суд нагадав, що нездійсненою є вимога довести правдивість оціночних суджень. Сама ця вимога вже є порушенням свободи думки. А свобода думки – невід’ємна частина права на свободу вираження, закріпленого ст. 10 Конвенції.

Суд, до того ж, визнав, що стаття мала збалансований характер. Пояснюючи таку свою оцінку, Суд відзначив, що поряд із викладенням позиції однієї сторони у статті наводилась версія подій від іншої сторони (п. Г.С.). Крім того, містилася інформація про те, що п. Самсон також порушила певні юридичні приписи. Суд далі відзначив, що навіть якщо вважати, що газета все ж вдалася до перебільшення та провокації, все одно вона дотримала принципів відповідальної журналістики. До того ж, стаття піднімала питання, що було справді предметом широкого громадського інтересу. Адже йшлося про зловживання колишнього державного посадовця, на які судова система була нездатною належно відповісти.

Суд насамкінець відзначив, що будь-яка можлива шкода з боку газети для репутації Г.С. була повноцінно компенсована негайною публікацією вибачення. Отож, зважаючи на викладені аргументи, Суд дійшов висновку про те, що втручання у свободу вираження газети заявника не було “необхідним у демократичному суспільстві”. Тому Суд одностайно постановив, що було порушено ст. 10 Конвенції.